

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету фінансів та обліку
«31» Андрій КІЗИМА
31.08.2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІНЦНОТ
«31» Святослав ПИТЕЛЬ
31.08.2023р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-педагогічної
роботи
«31» Віктор ОСТРОВЕРХОВ
31.08.2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ»
ступінь вищої освіти - другий(магістр)

Галузь знань - 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність - 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма – «Аудит та державний фінансовий контроль»

Кафедра фінансового контролю та аудиту

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практ.	ІРС	Тренінг	СРС	Разом	Залік
Денна	1	2	30	15	5	4	96	150	2
Заочна	1	1	8	4			13	150	2

31.08.2023
[Signature]

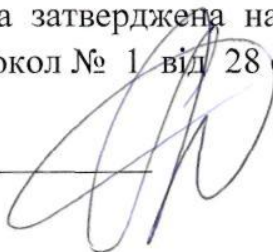
ТЕРНОПІЛЬ–ЗУНУ- 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі знань «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 р.)

Робочу програму склав доктор економічних наук, професор кафедри фінансового контролю та аудиту Михайло ЛУЧКО

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансового контролю та аудиту, протокол № 1 від 28 серпня 2023 року.

Завідувач кафедри _____

Михайло ЛУЧКО

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Облік і оподаткування», протокол № 1 від 30 серпня 2023 року.

Керівник групи
забезпечення спеціальності _____

Руслан БРУХАНСЬКИЙ

Гарант ОП _____

Михайло ЛУЧКО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ»

1. Опис дисципліни «Фінансовий моніторинг»

Дисципліна «Фінансовий моніторинг»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS - 5	Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування» Ступінь вищої освіти – магістр Освітньо-професійна програма: «Аудит та державний фінансовий контроль»	Статус дисципліни – обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів - 4		Рік підготовки ДФН – 1 ЗФН – 1 Семестр ДФН – 1 ЗФН – 1
Кількість змістових модулів - 2		Лекції ДФН – 30 год. ЗФН – 8 год. Практичні заняття ДФН – 15 год. ЗФН – 4 год.
Загальна кількість годин - 150		Самостійна робота ДФН – 100 год. (з них <i>тренінг – 4 год.</i>) ЗФН – 138 год. Індивідуальна робота – 5 год.
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Фінансовий моніторинг» є формування у студентів системи теоретичних знань і практичних навичок у сфері проведення фінансового моніторингу, формування базових компетентностей щодо організації і проведення фінансового моніторингу, що становитимуть надійну основу для підготовки якісної інформації для цілей запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінансовий моніторинг» є:

- Дослідження історичних аспектів вітчизняного та зарубіжного законодавства, що регулює фінансовий моніторинг.
- Ознайомлення з міжнародними стандартами та міжнародним співробітництвом у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.
- Встановлення змісту, послідовності етапів та типів доходів, отриманих злочинним шляхом з метою їх легалізації та законного використання.
- Вивчення міжнародних та вітчизняних норм у сфері протидії легалізації злочинних доходів і фінансування тероризму;
- Засвоєння теоретичних питань, щодо сутності, значення фінансового моніторингу, його видів;
- Ознайомлення із функціонуванням системи фінансового моніторингу в Україні, правами та обов'язками суб'єктів фінансового моніторингу та його об'єктами (зокрема аудитори, державні фінансові контролери).
- Вивчення інформаційного забезпечення, організації та методології проведення фінансового моніторингу різними суб'єктами первинного фінансового моніторингу;
- Оволодіння практичними навичками щодо проведення фінансового моніторингу;
- Уміння правильно оформляти результати проведеного фінансового моніторингу та здійснювати контроль за впровадженням.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Фінансовий моніторинг» забезпечує формування таких компетентностей як:

СК 13. Здатність використовувати способи та прийоми фінансового контролю та аудиту з метою досягнення ефективного та цільового використання ресурсів суб'єктами господарювання усіх форм власності.

СК 14. Здатність організовувати та застосовувати систему документального забезпечення своєї діяльності та надавати рекомендації з питань ліквідації виявлених порушень.

Зміст уміння, що забезпечується вищеописаними компетентностями – здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації для вирішення професійних і наукових завдань у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму і фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни «Фінансовий моніторинг» доцільне після набуття студентами знань та фахових компетентностей здобувачів вищої освіти, які дозволили їм пройти фахове вступне випробування зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

2.5. Програмні результати

Вивчення дисципліни «Фінансовий моніторинг» передбачає формування таких програмних результатів навчання, як: вміти здійснювати керівництво організацією контрольного процесу, працювати в команді, формувати узагальнюючі та конкретні висновки, судження та умовиводи про ефективність, прозорість діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ»

Змістовий модуль 1.

Організація фінансового моніторингу: Україна та міжнародний досвід

Тема 1. Теоретичні засади фінансового моніторингу в Україні: сучасний стан та історичний аспект.

Поняття та сутність «брудних грошей» й «відмивання коштів» та «легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом». Історичні аспекти застосування міжнародних стандартів та міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Етапи історичного розвитку вітчизняної системи запобігання

та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму.

Тема 2. Міжнародне законодавство у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Загальні терміни, структура та зміст рекомендацій FATF. Основні міжнародні конвенції з питань відмивання доходів від злочинної діяльності та фінансування тероризму. Документи Базельського комітету з банківського нагляду. Документи Еґмонтської групи. Вольфсберзькі принципи. Директива Європейського Парламенту та Ради ЄС 2015/849 про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму

Тема 3. Систематизація та класифікація схем легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом

Найбільш поширені моделі відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом. Світові типології легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом та вітчизняні тенденції легалізації злочинних коштів. Сучасні тенденції розширення схем відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом.

Тема 4. Національне законодавство у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Загальна характеристика Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Нормативно-правове забезпечення у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Фінансовий моніторинг в Україні під час війни.

Тема 5. Організаційно-правовий статус Державної служби фінансового моніторингу України

Система та суб'єкти фінансового моніторингу в Україні. Місце Держфінмоніторингу в системі центральних органів виконавчої влади України.

Взаємодія суб'єктів первинного фінансового моніторингу з суб'єктами державного фінансового моніторингу та іншими державними органами. Суб'єкти та об'єкти державного фінансового моніторингу та їх повноваження.

Завдання та повноваження регуляторів ринків фінансових послуг як суб'єктів державного фінансового моніторингу.

Змістовний модуль 2.

Організація фінансового моніторингу в Україні на первинному рівні.

Тема 6. Призначення, завдання, права та обов'язки суб'єктів первинного фінансового моніторингу

Призначення та правовий статус працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу, його права та обов'язки. Встановлення правил проведення фінансового моніторингу. Програма здійснення фінансового моніторингу.

Тема 7. Організаційно - методичні аспекти проведення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу

Встановлення правил проведення фінансового моніторингу. Програма здійснення фінансового моніторингу. Порядок проведення ідентифікації, верифікації та вивчення клієнтів. Поглиблена перевірка клієнта. Виявлення кінцевого бенефіціарного власника (контролера) аудиторами. Порядок виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу аудиторами відповідно до ЗУ «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Тема 8. Порядок подання інформації про проведення фінансового моніторингу

Порядок подання інформації Держфінмоніторингу України суб'єктами фінансового моніторингу. Повідомлення правоохоронним органам про фінансові операції, котрі пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або якщо вони пов'язані, стосуються чи призначені для фінансування тероризму, розповсюдження зброї масового знищення. Вимоги щодо запобігання розголошенню інформації, яка надається Держфінмоніторингу, іншої інформації з питань фінансового моніторингу. Реєстрація та передачі інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу. Форми обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу. Виправлення помилок в повідомленнях про фінансову операцію. Зупинення/поновлення суб'єктом первинного фінансового моніторингу проведення фінансових операцій. Особливості здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Міністерство фінансів України.

Тема 9. Відповідальність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Види відповідальності у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Відповідальність за неподання, несвоєчасне подання інформації Держфінмоніторингу. Відповідальність за повторне порушення суб'єктом первинного фінансового моніторингу вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

**Структура залікового кредиту з дисципліни
«ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ»
денна форма навчання**

	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1.</i>					
<i>Організація фінансового моніторингу: Україна та міжнародний досвід</i>					
Тема 1. Теоретичні засади фінансового моніторингу в Україні: сучасний стан та історичний аспект.	2	2	4	-	Презентації, поточне опитування (тестування)
Тема 2. Міжнародне законодавство у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.	2	2	4	-	Презентації, поточне опитування (тестування)
Тема 3. Систематизація та класифікація схем легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом	2	1	4	-	Презентації, поточне опитування (тестування)

Тема 4. Національне законодавство у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення	4	2	6	-	Презентації, поточне опитування (тестування)
Тема 5. Організаційно-правовий статус Державної служби фінансового моніторингу України	4	1	6	1	Презентації, індивідуальні та групові завдання
Змістовий модуль 2.					
<i>Організація фінансового моніторингу в Україні на первинному рівні</i>					
Тема 6. Призначення, завдання, права та обов'язки суб'єктів первинного фінансового моніторингу	4	2	17	1	Навчальні дебати, поточне опитування
Тема 7. Організаційно - методичні аспекти проведення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу	5	2	20	1	Презентації, поточне опитування (тестування)
Тема 8. Порядок подання інформації про проведення фінансового моніторингу	5	2	21	1	Презентації, поточне опитування (тестування)
Тема 9. Відповідальність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення	2	1	10	1	Групове завдання, поточне опитування (тестування)
Тренінг	-	-	4		4 год.
РКР					2 год.
КПЗ					2 год.
Екзамен					2 год.
Разом	30	15	96	5	х

Заочна форма навчання

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостій на робота	Індивідуаль на робота
Змістовий модуль 1.				
<i>Міжнародний та національний рівень організації фінансового моніторингу</i>				

Тема 1. Теоретичні засади фінансового моніторингу в Україні: сучасний стан та історичний аспект.	1	0,25	15	-
Тема 2. Міжнародне законодавство у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.	1	0,25	15	-
Тема 3. Систематизація та класифікація схем легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом	1	0,5	15	-
Тема 4. Національне законодавство у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення	1	0,5	16	-
Тема 5. Організаційно-правовий статус Державної служби фінансового моніторингу України	1	0,5	16	-
Змістовий модуль 2.				
<i>Організація фінансового моніторингу в Україні на первинному рівні</i>				
Тема 6. Призначення, завдання, права та обов'язки суб'єктів первинного фінансового моніторингу	0,5	0,5	15	-
Тема 7. Організаційно - методичні аспекти проведення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу	0,5	0,5	15	-
Тема 8. Порядок подання інформації про проведення фінансового моніторингу	1	0,5	15	-
Тема 9. Відповідальність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення	1	0,5	16	-
Разом	8	4	138	-

3. Тематика практичних (семінарських) занять

Практичне заняття № 1

Тема: Теоретичні засади фінансового моніторингу в Україні: сучасний стан та історичний аспект

Мета: Засвоїти сутність легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, аналізувати предикатні злочини, усвідомлювати структуру міжнародної системи ПВД/ФТ

Питання для обговорення:

1. Поняття та сутність «брудних грошей», «відмивання коштів» та «легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом».
2. Історичні аспекти застосування міжнародних стандартів та міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.
3. Етапи історичного розвитку вітчизняної системи запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму.

Практичне заняття № 2

Тема: Міжнародне законодавство у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Мета: Ознайомитись із міжнародними нормами у сфері протидії легалізації злочинних доходів, фінансування тероризму і розповсюдження зброї масового знищення.

Питання для обговорення:

1. Загальні терміни, структура та зміст рекомендацій FATF.
2. Основні міжнародні конвенції з питань відмивання доходів від злочинної діяльності та фінансування тероризму.
3. Документи Базельського комітету з банківського нагляду. Документи Егмонтської групи. Вольфсберзькі принципи.
4. Директива Європейського Парламенту та Ради ЄС 2015/849 про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму

Практичне заняття № 3

Тема: Систематизація та класифікація схем легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом

Мета: Вивчення сучасних схем легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом.

Питання для обговорення:

1. Найбільш поширені моделі відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом.
2. Світові типології легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом та вітчизняні тенденції легалізації злочинних коштів.
3. Сучасні тенденції розширення схем відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом.

Практичне заняття № 4

Тема: Національне законодавство у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Мета: Засвоєння теоретичних знань щодо функціонування системи фінансового моніторингу в Україні, його сутності та видів.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».
2. Нормативно-правове забезпечення у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.
3. Фінансовий моніторинг в Україні під час війни.

Практичне заняття № 5

Тема: Організаційно-правовий статус Державної служби фінансового моніторингу України

Мета: Засвоєння теоретичних знань щодо організаційно-правового статусу Державної служби фінансового моніторингу України.

Питання для обговорення:

1. Система та суб'єкти фінансового моніторингу в Україні. Місце Держфінмоніторингу в системі центральних органів виконавчої влади України.
2. Взаємодія суб'єктів первинного фінансового моніторингу з суб'єктами державного фінансового моніторингу та іншими державними органами.
3. Суб'єкти та об'єкти державного фінансового моніторингу та їх повноваження.
4. Завдання та повноваження регуляторів ринків фінансових послуг як суб'єктів державного фінансового моніторингу.

Практичне заняття № 6

Тема: Призначення, завдання, права та обов'язки суб'єктів первинного фінансового моніторингу

Мета: Ознайомлення із правами та обов'язками суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Питання для обговорення:

1. Призначення та правовий статус працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу, його права та обов'язки.
2. Встановлення правил проведення фінансового моніторингу.
3. Програма здійснення фінансового моніторингу

Практичне заняття № 7

Тема: Організаційно - методичні аспекти проведення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу

Мета: Ознайомитися із організаційно - методичними аспектами проведення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

Питання для обговорення:

1. Встановлення правил проведення фінансового моніторингу.
2. Програма здійснення фінансового моніторингу.
3. Порядок проведення ідентифікації, верифікації та вивчення клієнтів.
4. Поглиблена перевірка клієнта. Виявлення кінцевого бенефіціарного власника (контролера) аудиторами.
5. Порядок виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу аудиторами відповідно до ЗУ «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Практичне заняття № 8

Тема: Порядок подання інформації про проведення фінансового моніторингу

Мета: Здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички для застосування при поданні інформації про проведення фінансового моніторингу

Питання для обговорення:

1. Порядок подання інформації Держфінмоніторингу України суб'єктами фінансового моніторингу.
2. Повідомлення правоохоронним органам про фінансові операції, котрі пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або якщо вони пов'язані, стосуються чи призначені для фінансування тероризму, розповсюдження зброї масового знищення.
3. Вимоги щодо запобігання розголошенню інформації, яка надається Держфінмоніторингу, іншої інформації з питань фінансового моніторингу. Реєстрація та передачі інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу.

4. Форми обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу. Виправлення помилок в повідомленнях про фінансову операцію. Зупинення/поновлення суб'єктом первинного фінансового моніторингу проведення фінансових операцій.

5. Особливості здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Міністерство фінансів України.

Практичне заняття № 9

Тема: Відповідальність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Мета: Вивчення видів відповідальності, які передбачені за порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Питання для обговорення:

1. Види відповідальності у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

2. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

3. Відповідальність за неподання, несвоєчасне подання інформації Держфінмоніторингу.

4. Відповідальність за повторне порушення суб'єктом первинного фінансового моніторингу вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ»

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Фінансовий моніторинг» виконується кожним студентом самостійно.

Комплексне практичне індивідуальне завдання призначене для сприяння кращому засвоєнню теоретичного матеріалу і для перевірки теоретичнопрактичних навичок студентів всіх форм навчання з курсу

«Фінансовий моніторинг» відповідно. КППЗ з курсу «Фінансовий моніторинг» представляє собою тестовий варіант КППЗ, основною метою якого є виявлення знань студентів щодо організації та методики проведення фінансово моніторингу.

Тестовий варіант складається із загального набору тестів по кожній темі.

Критеріями оцінювання виступатимуть: самостійність виконання, повнота розкриття.

Тестова частина КППЗ розміщена на платформі MOODLEу дисципліні «Фінансовий моніторинг». Правильність відповідей визначається автоматично на платформі MOODLEу відповідності до політики оцінювання.

Самостійна робота студентів з дисципліни «ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ»

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Фінансовий моніторинг» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, надання якої традиційними методами організації навчального процесу неможлива. Велику частину інформації студенти повинні одержувати шляхом самостійної роботи над науковою, навчальною, навчально-методичною літературою, законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами. Самостійна робота є запорукою глибинного засвоєння студентами навчального матеріалу, здобуття додаткових знань.

Основним завданням самостійної роботи студентів є набуття навичок опрацювання спеціальної наукової літератури з метою оволодіння додатковими знаннями з конкретних питань. Самостійна робота студентів може охоплювати широкий спектр занять: опрацювання нормативного забезпечення, вивчення підручників, навчальних посібників, монографій, науково-методичної літератури, реферування наукових статей, ознайомлення із законодавством країни, дослідження джерел додаткової літератури, підготовка до контрольних модульних робіт, написання рефератів, участь у ділових іграх, розв'язання поза аудиторних завдань, підготовка наукових доповідей, статей, тощо.

У розрізі дев'яти тем дисципліни «Фінансовий моніторинг» планується самостійна робота студентів, яка включає додаткове вивчення питань, розглянутих на лекції, опрацювання відповідних законодавчих актів, проведення дебатів та наукових дискусій, участь у круглих столах по найбільш важливих питаннях.

Студент повинен систематично виконувати завдання самостійної роботи, основну увагу при цьому він повинен звернути на опрацювання проблемних і дискусійних моментів конкретної теми.

№ п/п	Тематика самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання

1.	Становлення системи фінансового моніторингу	10	13
2.	Необхідність розкриття інформації для недопущення легалізації злочинних доходів	10	14
3.	Проблеми реалізації міжнародних стандартів у сфері фінансового моніторингу в Україні	10	14
4.	Порівняльний аналіз еволюції світових та вітчизняних типологій легалізації брудних коштів	10	14
5.	Система фінансового моніторингу України	10	14
6.	Критерії оцінки ефективності діяльності Держфінмоніторингу	10	14
7.	Права та обов'язки суб'єктів фінансового моніторингу"	10	14
8.	Організація фінансового моніторингу	10	13
9.	Організація фінансового моніторингу нефінансовими суб'єктами	8	14
10.	Відповідальність за порушення у сфері фінансового моніторингу	8	14
Разом :		96	138

Відповідно до засад кредитно-модульної системи організації навчального процесу, самостійна робота студента є однією з основних форм організації навчання і являє собою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час. Вона має на меті забезпечення процесу осмислення студентами сутності проблем, що аналізуються під час викладання дисципліни, та пошук ними можливих шляхів їх розв'язання.

Завдання для самостійної роботи студентів: самостійне опрацювання нормативної бази, що регулює проведення фінансового моніторингу в Україні, дослідження окремих схем легалізації доходів, вивчення офшорних схем розміщення бізнесу, дослідження потоків руху грошових коштів суб'єктами із сумнівною репутацією, ознайомлення із практикою контролюючих органів, що здійснюють фінансовий моніторинг, вивчення практики ДПС України та Держфінмоніторингу України стосовно включення підприємств до складу ризикових, вивчення практики Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю в частині фінмоніторингу, вивчення практики Державної аудиторської служби в частині фінмоніторингу, вивчення практики Рахункової палати України в частині держфінмоніторингу, вивчення практик аудиторських фірм в частині держфінмоніторингу.

Тренінг з дисципліни «ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ»

(для студентів денної форми навчання)

Фінансовий моніторинг – сукупність заходів, що вживаються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу. Суб'єктами первинного фінансового моніторингу є:

1. банки, страховики (перестраховики), страхові (перестрахові) брокери, кредитні спілки, ломбарди та інші фінансові установи;
2. платіжні організації, учасники чи члени платіжних систем;
3. професійні учасники організованих товарних ринків;
4. професійні учасники ринків капіталу, крім осіб, які провадять діяльність з організації торгівлі фінансовими інструментами;
5. оператори поштового зв'язку, інші установи, які надають послуги з переказу коштів (поштового переказу) та здійснення валютних операцій;
6. філії або представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, що надають фінансові послуги на території України;
7. спеціально визначені суб'єкти первинного фінансового моніторингу (крім осіб, які надають послуги в рамках трудових правовідносин):
  - ✓ суб'єкти аудиторської діяльності;
  - ✓ бухгалтери, суб'єкти господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку;
  - ✓ суб'єкти господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування;
  - ✓ адвокатські бюро, адвокатські об'єднання та адвокати, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально;
  - ✓ нотаріуси;
  - ✓ суб'єкти господарювання, що надають юридичні послуги;
  - ✓ особи, які надають послуги щодо створення, забезпечення діяльності або управління юридичними особами;
  - ✓ особи, які надають послуги щодо створення, забезпечення діяльності або управління юридичними особами;
  - ✓ суб'єкти господарювання, що надають посередницькі послуги під час здійснення операцій з купівлі-продажу нерухомого майна, а також суб'єкти господарювання, що надають за винагороду консультаційні послуги, що пов'язані з купівлею-продажем нерухомого майна;
  - ✓ суб'єкти господарювання, що здійснюють торгівлю за готівку дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням та виробами з них;
  - ✓ суб'єкти господарювання, які проводять лотереї та/або азартні ігри;
8. постачальник послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів;
9. інші юридичні особи, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але надають окремі фінансові послуги.

Тренінг сфокусовано на формування у студентів комплексного мислення, вдалого використання теоретичних знань для вирішення практичних завдань, сприяння формуванню вмінь і навичок, необхідних у практичній діяльності. Основними напрямками тренінгу є наступні :

1. Практичне опрацювання нормативної бази.
2. Побудова алгоритмів чи складання документів із первинного фінансового моніторингу.

Перед студентами буде поставлено наступні завдання: ознайомитися з прикладами заповнення форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу та на підставі цього скласти алгоритм їх заповнення, на підставі рекомендацій для суб'єктів первинного фінансового моніторингу щодо ризиків, пов'язаних із фінансуванням сепаратистських та терористичних заходів на території України провести класифікацію зазначених ризиків та скласти алгоритм їх уникнення, ознайомитись із формами обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу та інструкцією щодо їх заповнення й скласти алгоритм заповнення даних форм, ознайомитися з порядком створення особистого кабінету суб'єкта первинного фінансового моніторингу та доступу до е-кабінету системи фінансового моніторингу й скласти алгоритм його відкриття.

До кожного питання пропонується нормативна база для виконання тренінгу. Тренінг виконується за варіантами, які студенти вибирають за № у списку : № від 1 до 5 – 1 варіант, № від 6 – 12 – 2 варіант, № від 13 – 18 – 3 варіант, № від 18 й далі – 3 варіант.

Критеріями оцінювання виступатимуть: самостійність виконання, повнота розкриття, логічна послідовність, уміння мислити.

Тренінг розміщено на платформі MOODLEу дисципліні «Фінансовий моніторинг».

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Фінансовий моніторинг» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування і тестування;
- підсумкове тестування у розрізі змістових модулів;
- презентації результатів виконаних досліджень;
- оцінювання результатів ректорської контрольної роботи;
- оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- виступи та презентації на наукових заходах;
- аргументованість наукової дискусії;

– інші види індивідуальних і групових завдань; – екзамен.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання: Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету (інституту) за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критерії, форми поточного і підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінансовий моніторинг» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)	Разом, %
20%	20%	20%	40%	100
1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 5 тем по 5 балів – max25 балів. 2. Письмова робота – max75 балів.	1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 4 теми по 5 балів – max20 балів. 2. Письмова робота – max80 балів.	1. Підготовка КПЗ – max 40 балів. 2. Захист КПЗ – max 40 балів. 3. Участь у тренінгах – max20 балів.	1. Тестові завдання (10 тестів по 2 бали) – max 20 балів. 2. Теоретичне питання (1) – max 20 балів. 3. Практичні завдання (2) – max60 балів.	

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)

75-84		С (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1 – 9
2.	Проекційний екран	1 – 9
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (InternetExplorer, Opera, GoogleChrome, Firefox)	1 – 9
4.	Наявність доступу до мережі Інтернет	1 – 9
5.	Персональні комп'ютери	1 – 9
6.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1 – 9
7.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1 – 9
8.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1 – 9
9.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; PowerPoint і і.	1 – 9
10.	GoogleForms, GoogleSheets	1 – 9

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрійченко Ж. О. Розвиток ризик-орієнтованого підходу в сфері фінансового моніторингу в Україні згідно з європейськими вимогами.

Євроінтеграційні аспекти розвитку ринків фінансових послуг : монографія / Н. М. Внукова, Р. Пукала, В. А. Смоляк [та ін.]; за заг. ред. докт. екон. наук, проф. Н. М. Внукової та канд. екон. наук Р. Пукала. Харків: ТО Ексклюзив, 2018. С. 121-142.

2. Андрійченко Ж. О. Фінансовий моніторинг: електрон.-мультимедійний навчальний посібник / Н.М. Внукова, Ж.О. Андрійченко. Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018.

3. Андрійченко Ж.О. Визначення рівня конкордації НОР і результатів 5 раунду взаємного оцінювання MONEYVAL відповідності системи ПВД/ФТ України рекомендаціям FATF. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 23. С. 441-447. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/85.pdf>

4. Звіт державної служби фінансового моніторингу України за результатами секторальної оцінки ризиків використання ринку нерухомості для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом і фінансування тероризму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finmonitoring.in.ua/materialiseminariiv-ta-treningiv/>

5. Коли банк заблокує карту? Фінансовий моніторинг. Приклади. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=MWeUeoITQt0>

6. Листи-роз'яснення, матеріали семінарів та презентації з фінансового моніторингу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/seminari-ta-prezentatsiyi-z-finansovogo-monitoringu>

7. Лугіна Н.А. Фінансовий моніторинг як спосіб протидії легалізації (відмиванню) злочинних доходів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-2/70>.

8. Лучко М.Р. Аудит та не аудиторські послуги: дилема та окремі питання застосування. Економічна експертиза: теорія, методологія та організація: монографія за заг. ред. д.е.н., проф. Михайла Лучка Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С. 257275.

9. Лучко М.Р. Фінансовий моніторинг в контексті бухгалтерської та аудиторської практики в Україні. Галицький економічний вісник. 2022. Том 76. № 5. с.45 -50.

10. Міжнародні стандарти боротьби з відмиванням доходів та фінансуванням тероризму і розповсюдженням зброї масового знищення – Рекомендації FATF 2012 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=180&art_id=9871&lang=uk.

11. Наказ Міністерства фінансів України 04.06.2021 № 322 «Про затвердження порядку обміну інформацією з питань фінансового моніторингу». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1035-21/print>

12. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. – Режим доступу : https://fiu.gov.ua.

13. Першин В. Г. Державний фінансовий моніторинг: загальні правові характеристики. Публічне право. 2019. № 2 (34). С. 70 -73. . [Електронний ресурс].–Режим доступу: <file:///C:/Users/USER/Downloads/pp-2019-34-08.pdf>

14. Примірні правила фінансового моніторингу. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <file:///C:/Users/USER/Downloads/D0%A1%D0%9F%D0%A4%D0%9C.pdf>

15. Про боротьбу з фінансуванням тероризму : Конвенція ООН від 9 грудня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.

16. Про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин : Конвенція ООН від 20 грудня 1988 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.

17. Про відмивання, виявлення, вилучення та конфіскацію доходів від злочинної діяльності та фінансування тероризму : Конвенція Ради Європи від 16 травня 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.

18. Про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом : Конвенція Ради Європи ETS No141 від 8 листопада 1990 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.

19. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06 грудня 2019 р. № 361-IX (зі змінами та доповненнями) .

20. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 6 грудня 2019 р. № 361 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20>.

21. Проти корупції : Конвенція ООН від 31 жовтня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua/>.

22. Проти транснаціональної організованої злочинності : Конвенція ООН від 15 листопада 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.

23. Рекомендації щодо організації фінансового моніторингу для учасників ринку нерухомості : підбірка матеріалів Держфінмоніторингу України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sdfm.gov.ua/articles.php?cat_id=223&lang=uk.

24. Статистика МВС України : Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua>.

25. Типології Держфінмоніторингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/tipologi/tipologi-derzhfinmonitoringu>.

26. Типологічні звіти ЕАГ[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eurasiangroup.org/typology_reports.php.

27. Фінансовий моніторинг Міністерства Фінансів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/finansovij-monitoring>

28. Фінансовий моніторинг Міністерства юстиції України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/finmonit>

29. Фінансовий моніторинг та кредитні канікули під час війни. Військові хроніки №12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Ni4wxtBZrXA>

30. Фінансовий моніторинг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/activity/nahliad-za-ryнком/finansovyi-monitorynh/>

31. Що від нас хоче фінансовий моніторинг? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=JFGRXizrbR8>

32. Andriichenko Zh. O. Risk-based approach in the regulation of supervisory authorities in Ukraine / Zh. O. Andriichenko, I. M. Chmutova, N. M. Vnukova // Contemporary issues of sustainable development. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2019. P. 8–17.

33. Vnukova N. International Preconditions for Development the Basics of a Concept of Risk - oriented System on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism and Proliferation / N. Vnukova, D. Hontar, Zh. Andriichenko // Modern Management: Economy and Administration: Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2018. Pp. 37–44.

34. Vnukova N. The conceptual framework for the formation of a risk-based system for combating money laundering, terrorist financing, and the financing of the proliferation of weapons of mass destruction / N. Vnukova, Zh. Andriichenko, D. Hontar // Problems of Economy. 2018. No 4 (38). P. 201-215.

35. Vnukova N. M. Use of typologies and risk maps in the system of internal financial monitoring / N. M. Vnukova, O. M. Kolodiziev // Sustainable socioeconomic development strategies and mechanisms for their implementation in the global dimension: collective monograph / edited by M. Bezpartochnyi: Bulgaria, 2020.

36. Lebid O. Risk Assessment of The Bank's Involvement to Legalization of Questionable Income Considering the Influence of Fintech Innovations Implementation / O. V. Lebid, I. M. Chmutova, O. V. Zuieva, O. I. Veits // Marketing And Management Of Innovations. 2018. Issue 2. PP. 232 - 346.

37. The FATF Recommendations. <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>

38. Directive (EU) 2015/849 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC (Text with EEA relevance). <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A32015L0849>

39. Directive (EU) 2018/843 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, and amending Directives 2009/138/EC and 2013/36/EU (Text with EEA relevance). <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0843>

40. Financial Monitoring. September 23, 2019. [Electronic resource]. – Access mode : <file:///C:/Users/USER/Downloads/Monday-CSBG-Financial-Monitoring.pdf>

41. SuspiciousActivityReportReview [Electronicresource]. – Access mode : www.fbi.gov/.
42. ThefinancialservicessectorinEurope. Regulatoryinvestigationandenforcement issuesinGermany.Freshfields Bruckhaus Deringer [Electronicresource]. – Access mode : www.freshfields.com/.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Глобальні пошукові системи: Google – домінуюча позиція в світі (обробляється 70-75 % запитів в мережі Інтернет) – <http://www.google.com>; Bing (друга за популярністю у світі пошукова система) – <https://www.bing.com>; Yahoo (пошуковик-довгожитель, третій за використанням у світі) – <http://www.yahoo.com>; DuckDuckGo (набув популярність за рахунок забезпечення конфіденційності) – <https://duckduckgo.com>;
2. Спеціалізовані пошукові системи: GlobalFileSearch – пошук файлів; Tineye – пошук зображень; PDF SearchSystem (PDFSS) – пошук інформації в форматі PDF; LightStorage – пошук медіа-файлів;
3. Пошук наукової інформації: GoogleScholar – <https://scholar.google.com> – ефективна система пошуку наукових праць і науковців у розрізі різних галузей знань, спеціальностей, тематичних напрямів, проблематики тощо; ScienceDirect – глобальна онлайн-колекція опублікованих наукових досліджень; BASE: BielefeldAcademicSearchEngine – спеціалізується на пошуку наукових праць відкритого доступу; OAIster – зведений каталог метаданих на основі відкритого доступу до цифрових ресурсів; Scirus – пошукова система наукової інформації на спеціалізованих веб-сайтах; SCImagoJournal&CountryRank – аналітичний моніторинг наукових показників у розрізі журналів і країн; ScientificCommons.org – платформа з вільним доступом до наукових робіт у відкритих репозитаріях; WorldWideScience.org – глобальна пошукова система наукової інформації в межах національних і міжнародних наукових баз даних;
4. Репозитарії (ресурси у мережі, які зберігають публікації у вигляді файлів, доступних для ознайомлення і поширення): Research Papersin Economics; Kyoto University Research Information Repository; DSpaceat West Ukrainian National University (репозитарій Західноукраїнського національного університету);
5. Спеціальні бази даних: Спеціалізована база даних Державно податковій служби України (<https://tax.gov.ua>); база даних обов'язкової до оприлюднення інформації фондового ринку України Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України (<http://www.smida.gov.ua/>); інформаційна база даних Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку (<https://www.nssmc.gov.ua>);
6. Сайти-довідники, енциклопедії, інформація про компанії, організації: Вікіпедія (<http://wikipedia.org>); Довідник.інфо (<https://dovidnyk.info>); Офіційна Україна сьогодні (<http://dovidka.com.ua/user/>);

7. Безкоштовні та платні ресурси з нормативно-правовою інформацією: Верховної Ради України (<http://zakon.rada.gov.ua>); ЛІГА. Закон (<http://www.ligazakon.ua/>);

8. Офіційні сайти органів влади, політичних і громадських організацій: Верховна Рада України (<http://portal.rada.gov.ua/>); Кабінет Міністрів (<http://www.kmu.gov.ua/>); Президент України (<http://www.president.gov.ua/>);

9. Форуми, чати, блоги тощо: Українська правда (<http://forum.pravda.com.ua>); ЛІГАБізнесІнформ (<http://forum.liga.net/>);

10. Сайти інформаційних агентств, повністю або частково відкриті для користувачів: – УНІАН (<http://www.unian.net/>); РБК-Україна (<http://www.rbc.ua/>).